

JURY-RAPPORT Drentse ArchitectuurPrijs 2025, juryprijs

INTRODUCTIE

De jury van de Drentse ArchitectuurPrijs 2025 bestaat uit de volgende 5 professionals:

Annet Ritsema Architect, stedenbouwkundige
Simone Poel Architect
David de Boer Architect, winnaar DAP-2023
Pepijn Godefroy Landschapsarchitect
Gianni Cito Architect

Het is geen 'mooi of lelijk'- prijs. Voor de Drentse ArchitectuurPrijs 2025 bekeek de jury de projecten aan de hand van 4 criteria wie de prijs toekomt.

Met de jury, die dus uit leden van verschillende beroepsdisciplines binnen de architectuur en ruimtelijke opgave was samengesteld, werd in een uitgebreide voorselectiesessie kritisch naar de ingediende projecten gekeken. Na uitvoerige inhoudelijke discussies kozen wij uit de 27 ingediende projecten er 7 uit die kans zouden maken op de prijs: de nominaties.

Alle 7 projecten hebben wij vervolgens bezocht. Tijdens de bezoeken, die een volle dag in beslag namen, ontstonden nieuwe discussies en inzichten. Het was interessant en verhelderend om met gebruikers en opdrachtgevers te praten. Allemaal waren zij vol lof voor de prestaties van hun architecten.

Maar nu over de **criteria**; wat betekenen die? De ontwerpen moesten:

1. inspirerend, toonzettend en onderscheidend zijn; dat betekent voor ons:

Fijne plek om te zijn. Goed gemaakt. Heb ik niet eerder gezien. Spat het plezier er vanaf?

2. relevant voor en met impact op de ruimtelijke opgave van de provincie Drenthe zijn; dat wil zeggen:

Is dit project relevant voor de provincie Drenthe? Dat kan betekenen: verandert dit het gebied waar het is gebouwd positief? Is de sociale cohesie versterkt of geeft het een nieuwe impuls aan het gebied? Worden de plek en de gebruiker ervan er beter van?

3. een voorbeeld van goed opdrachtgeverschap en samenwerking zijn; dus:

Heeft de samenwerking binnen het projectteam, door ieders individuele bijdrage, het project versterkt? En kan je zien dat de bijdrage van ieder projectteamlid tot een beter resultaat

heeft geleid? Heeft de opdrachtgever aan ieder teamlid de ruimte gegeven om te excelleren?

4. moet **bijdragen aan de grote transitieopgaven die voor ons liggen**, met name van slecht naar goed of van goed naar beter.

Dat kan zijn middels vergroening en verduurzaming van het gebied, een positieve verdichting van een gebied met woningen of faciliteiten zoals een school of een nieuw centrum. Of ook: meer sociale cohesie door participatie in het ontwerptraject of mede- eigenaarschap.

Wij zijn zeker niet over één nacht ijs gegaan. We hebben veel plezier gehad met het bekijken en bezoeken van de verschillende projecten. Wij hebben inhoudelijke discussies gevoerd over de stand van de architectuur en zijn betekenis voor een betere wereld.

Veel lof en dank namens de jury aan de opdrachtgevers, architecten en bewoners en gebruikers. Zij hebben al die mooie projecten mogelijk gemaakt.

Bespreking van elk van de 7 genomineerde projecten

Woonhuis in Zuidlaren

Maas Kristinsson Architecten

Op een prachtige plek aan een oude verbindingsweg tussen Zuidlaren en Annen treft de jury dit zinken woonhuis aan. Er is waardering voor de voelbare verwijzing naar de traditionele kleine Drentse boerderijen. De markante en dominante kap en de lage gootlijn gecombineerd met de wolfeinden maken dat je door de oogharen heen het silhouet van de voor deze streek zo kenmerkende boerderijtjes herkent.

Doordat gevel en dak beide in zink zijn uitgevoerd, maakt de architectuur zich los van de traditionele bebouwing. Het volume is op de juiste plekken 'ingesneden' waardoor mooie relaties tussen binnen en buiten ontstaan. Deze insnedes voorzien het interieur van voldoende daglicht waardoor dakramen of dakkapellen achterwege kunnen blijven en de karakteristieke kapvorm maximaal tot zijn recht komt.

Dat een fragment van het deels houten interieur ook in de gevel tevoorschijn komt doet volgens de jury afbreuk aan het ontwerpconcept. Daar valt het sculpturale volume uiteen in de afzonderlijke onderdelen van dak, pui en gevel. De afwerking in zink is ingetogen en strak maar ook enigszins 'hard'. De jury is van mening dat de 'verzachting' van een meer weelderige en natuurlijke erfinrichting hier gemist wordt. Een Drents erf is meer dan een strak grasveld met enkele bomen.

Deze hedendaagse vertaling van een traditioneel Drents boerderijtje voegt zich moeiteloos in het straatbeeld. Daarmee is dit ontwerp volgens de jury een goed en sprekend voorbeeld van een veel voorkomende opgave in Drenthe, namelijk de vervanging van kleinschalige boerderijen door nieuw ontwikkelde woonvilla's.

=====

Biobased schuurwoning, Schelfhorst

Loer Architecten

De jury heeft diep respect voor het vakmanschap dat deze woning laat zien: een prachtig materialen- en kleurenpalet dat tot in perfectie is gedetailleerd. Het is duidelijk zichtbaar dat Japanse (tuin)architectuur een inspiratiebron is geweest: flauwe dakhellingen met rondom een overstek boven een zwevend houten bordes, de tuin met grind, esdoorn en bamboe, en een waanzinnig oosters interieur.

De jury waardeert dat het cliché van de schuurwoning vermeden is, maar meent dat de relatie tussen binnen en buiten, tussen villa en landschap, had kunnen winnen bij meer kruisbestuiving tussen de twee culturen, met meer interactie tussen uitheems en inheems.

De villa oogt verrassend simpel in alles: plattegrond, vorm en detaillering. Iets simpel ontwerpen en uitvoeren is juist heel moeilijk. Deze eenvoud is de kracht van de architectuur.

=====

Esdal college Borger

BDG Architecten

Aan de rand van de gemeente Borger-Odoorn is het nieuwe Esdal College gerealiseerd.

In het oog springend is de kleinschaligheid van deze VMBO school voor de 200 leerlingen. Deze huiselijkheid is vastgehouden in het ontwerp van de school. De ruimtes in de school zijn intiem, bijna knus.

De plint van de school met wilde gemetselde plint en 'blubbervoeeg' symboliseert de zandgrond. De eerste verdieping met zwart hout en kruisvormige ribstructuur is een knipoog naar de turfhistorie.

Mooi gematerialiseerd en met veel aandacht ontworpen. De verwijzingen zijn mooi, maar de jury ziet deze vondsten niet terug in de bouwstructuur en interieur van het gebouw waardoor het een mooi plaatje blijft. Ook komt de aanhechting met de landelijke omgeving waar naar verwezen wordt nog niet tot uiting in de buitenruimte. Die is vooral stenig met hier en daar wat generieke beplanting. Het is even zoeken waar de ingang is.

Er komt nog een uitbreiding. Wellicht geeft dat de kans om de overgang tussen gebouw en buitenruimte te verzachten en de school met een passende 'groene voet' meer landschappelijk te laten landen. Bijvoorbeeld met een moestuin en inheemse beplanting. Mooi ontworpen school, vindt de jury.

=====

Vier op een rij, Assen

Architect: De Deur in Huis

Daar waar eerder verouderde portiekflats aan de Thorbeckelaan in Assen stonden, treft de jury nu 4 hedendaagse galerijflats aan. Ze verschillen iets in kleur en staan prettig losjes in een groen, bijna parkachtig maaiveld temidden van volwassen bomen. De wegen en het parkeren zijn bewust ondergeschikt gemaakt aan het groen en de bebouwing.

De pretentieloze baksteen-architectuur van de 4 flats laat zich kenmerken door een fijne ingetogenheid, waarbij de galerijen op slimme wijze aan het zicht zijn onttrokken. Mooie details in het metselwerk, uitgesproken vormgegeven balkons, en een goed ontworpen gevelcompositie voorkomen dat het ook maar ergens de kans krijgt om saai te worden. De jury ontdekt steeds nieuwe details die niet bij de eerste aanblik in het oog springen maar wel bijdragen aan de kwaliteit van het ontwerp. Een mooi voorbeeld daarvan zijn de prefab betonnen vloertjes van de balkons. Deze zijn op kleur gemaakt, zodat één geheel ontstaat met de geperforeerde stalen balkonhekken.

Een belangrijke keuze in het ontwerpproces zit in het ondergronds brengen van de bergingen. Dit heeft ervoor gezorgd dat er nu op maaiveld wordt gewoond, waardoor de in het verleden doodse gesloten plint nu meer leven vertoont. De jury meent dat dit idealiter nog verder was uitgebouwd, met een directere en opener verbinding tussen binnen en buiten, en meer participatie van bewoners in inrichting en gebruik van de buitenruimte.

De jury is onder de indruk van het niveau van deze sociale huurwoningen. Een grote kwaliteit van dit ontwerp is dat elke euro voor de juiste middelen is ingezet. Nergens is overbodige esthetiek aan het ontwerp toegevoegd.

Door slimme ontwerpkeuzes in plattegrond en hoofdropzet konden meer woningen worden gerealiseerd en ontstond budget voor extra kwaliteit in architectuur en duurzaamheid. De jury is van mening dat deze flats een inspirerend voorbeeld zijn voor elke initiatiefnemer en ontwerper.

=====

Huisje de Til, Paterswolde

Stichting Vennebroek de Til

Huisje de Til is een kwetsbare plek die opnieuw is opengesteld voor het doel waarvoor zij ooit is bedoeld: een plaats van rust en herstel. Waar vroeger de zusters van het Diaconessenhuis in Groningen zich konden terugtrekken voor ontspanning, wordt het nu kosteloos beschikbaar gesteld aan mantelzorgers en long covid-patiënten om even op adem te komen.

Het oorspronkelijke huisje is ontworpen en gerealiseerd door de timmerman van mevrouw Camphuis. Helaas is het door de jaren heen in verval geraakt, maar door de inzet van Stichting Vennebroek de Til, Vereniging Natuurmonumenten en het Martini Ziekenhuis is het teruggebracht in oorspronkelijke staat en zijn er een paar subtiele aanpassingen gedaan.

Er is een bedstee gemaakt in het oorspronkelijke houthok, een toilet toegevoegd in een kast, de veel te grote tropisch hardhouten veranda vervangen voor een veranda van oorspronkelijke grootte en de oorspronkelijke kleuren zijn teruggebracht.

De jury waardeert de zorgvuldigheid, liefde en aandacht waarmee dit is uitgevoerd. De ingrepen zijn bescheiden en volledig ondergeschikt aan het bestaande. Dit getuigt van grote terughoudendheid en vakmanschap: de kunst van het weglaten.

Een kernvraag die naar voren komt is: is dit architectuur? De jury meent dat juist de bewuste keuze om niet te bouwen óók architectuur is. Door niets onnodigs toe te voegen, en zelfs weg te halen, blijft de authenticiteit van de plek behouden en wordt de omgeving maximaal beleefbaar. Deze houding, waarbij luxe en overdaad vermeden worden, versterkt de kracht van het oorspronkelijke ontwerp en de omgeving.

De jury prijst het doorzettingsvermogen dat nodig is geweest om dit project te realiseren. Het resultaat toont een kwetsbare maar betekenisvolle plek, zorgvuldig afgestemd op haar gebruikers en omgeving.

=====

Centrumontwikkeling Paterswolde

VDP Architecten

Het gaat om twee gebouwen: een zwarte 'schuur' met 3 winkelruimtes en een sportschool op de verdieping plus een bakstenen 'achterhuis' met ruimte voor 2 winkels op een locatie net verderop.

De jury heeft waardering voor de keuze van zowel de 'schuur' als het 'achterhuis'. Dit sluit aan bij het karakter van de oorspronkelijke bebouwing van de Hoofdweg.

Voor een daadwerkelijke verbetering van het centrum blijkt goede architectuur alléén echter niet genoeg, het is ook een stedenbouwkundige en landschappelijke opgave. Voor een geslaagde opwaardering van het winkelgebied is niet alleen de bebouwing, maar ook een bijpassende 'groene voet' onmisbaar, een erf in dit geval. Bij de grote zwarte schuur ontbreekt die nagenoeg geheel.

En ook de openbare ruimte moet worden aangepakt om het gebied verblijfskwaliteit te geven. Het is nu erg stenig en vooral ingericht voor de auto. Een haagje doet te weinig. Meer groen en autovrije plekken maakt de plek aantrekkelijker, klimaatbestendiger en uitnodigender. Dit is aan de gemeente en de ondernemers.

De zwarte schuur heeft een heldere vorm en materialisering. Het rode bakstenen achterhuis heeft een mooie, elegante verschijningsvorm. De schaalverkleining is erg geslaagd door het ensemble van verschillende vormen.

=====

GroeiHuis, dorpsHuis met kinderopvang, Eexterveen

Architect Moriko Kira

Op verzoek van de gemeente Aa en Hunze nam Stichting Kardeel, met ondersteuning van CMO STAMM en architect Moriko Kira, het initiatief om een dorpsaccommodatie te realiseren die zowel als kinderopvang als ontmoetingsplek kon dienen. In een reeks workshops en discussiebijeenkomsten in 2022–2023 met bewoners van verschillende generaties uit de dorpen ontstonden wensen en ideeën voor het “Groeihuis”. En plek voor ontmoeting en persoonlijke ontwikkeling.

Het resultaat is een houten pareltje in het landschap. Pretentieloos in zijn verschijning maar enorm precies in zijn architectuur.

Regenpijpen zijn mooi in het gevelvlak weggewerkt. De houten gevel gaat door in een houten dak waar zonnepanelen in het vlak zijn opgenomen. Het dakvlak, waar ook de goot in is verwerkt, oogt als een schuine pet. De binnenruimtes zijn licht en fris, met name de hoofdruimte voelt als een rustige warme huiskamer, mede dankzij de verrassend zorgvuldige toepassing van een utilitaire cementplaat.

Een verademing tegenover al die drukke BSO's en kinderopvangen met schreeuwerige kleuren. De hoogte in de huiskamer, waar je tot in de nok kijkt, geeft dit kleine gebouw een riant gevoel. Aan alle kanten van het gebouw zijn grote ramen waar je het landschap inkijkt en naar buiten kunt stappen. De nu nog ontbrekende natuurlijke buitenruimte zit in de plannen en wordt binnen enkele maanden gerealiseerd.

Dit gebouw is met veel liefde ontworpen en laat zien dat je met weinig middelen een rijk gebouw kunt bouwen.

=====

En de winnaar is...!

De jury is unaniem van mening dat het project ***Vier op een rij*** aan de Thorbeckelaan in Assen zich duidelijk onderscheidt binnen alle beoordelingscriteria. Het project laat overtuigend zien hoe met beperkte financiële middelen een ontwerp van grote architectonische en maatschappelijke waarde gerealiseerd kan worden.

De **kracht van het ontwerp** ligt in de slimme keuzes op meerdere schaalniveaus. In hoofdopzet, plattegrond, materialisering en detaillering weet de architect precies waar hij de ruimte kan pakken om kwaliteit toe te voegen. Het resultaat is vier gebouwen die de omgeving versterken, kwaliteit toevoegen aan de buurt en waar bewoners met veel plezier wonen.

Binnen de jury ontstond aanvankelijk discussie over de relatie tussen **het wonen op de begane grond** en het groen ingerichte maaiveld tussen de gebouwen. Na toelichting door

Actium was ook de landschapsarchitect in de jury er van overtuigd dat de architect voor een robuuste oplossing heeft gekozen.

Er is uiteindelijk een levendige begane grond ontstaan die enerzijds de leefbaarheid van de openbare ruimte versterkt en anderzijds de woningen op de begane grond toch prettig maakt en voldoende privacy geeft. Ook het behoud van de prachtige volwassen bomen wordt erg gewaardeerd.

Het project is daarnaast een voorbeeld van **goed opdrachtgeverschap** en een goede samenwerking tussen Actium Wonen, architectenbureau De deur in Huis en bouwonderneming Gebroeders Benus BV.

Actium gaf de benodigde ruimte en het vertrouwen om tot een goed doordacht ontwerp te komen, terwijl bouwonderneming Gebroeders Benus BV zorgde voor een uitvoering waarin de aandacht voor detail volledig tot zijn recht kwam.

Vier op een rij is niet alleen relevant voor de ruimtelijke opgaves waar de provincie Drenthe mee te maken heeft. Met het oog op de huidige woningbouwopgave ziet de jury dit project als een inspirerend voorbeeld. Het laat zien dat betaalbaarheid en hoge kwaliteit uitstekend samengaan.